

Поетичні образи мовчання у художньому дискурсі

Куліш В.С.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник - д-р філол. наук, професор Швачко С. О.

Актуальним напрямком сьогоденних досліджень є вивчення невербальної поведінки людини, особливо тієї, що несе інформацію про індивідуально-особистісні характеристики людини і про спілкування в цілому.

Сучасна лінгвістика розглядає мовні структури не тільки в контексті власне мови, але й в широкому контексті спілкування [3].

Невербальна мова має деякі пріоритети над мовою вербальною, вона може стати єдиним засобом спілкування. Люди, що спілкуються різними мовами найчастіше звертаються до невербальних засобів. Світ невербальних комунікативних компонентів має більш довгу історію розвитку. Вчені констатують, що вербальна мова є більш структурована і досліджена, на відміну від невербальної.

Невербальні знаки вивчає паралінгвістика (тембр, висота, гучність, пауза, інтонація), та паракінесика (жести, міміка). Невербальні знаки поділяються на слухові, акустичні та зорові [1].

Людська мова – це система звукових та словесно – граматичних засобів, що є знаряддям вираження думок. В художньому дискурсі образ людського мовчання (Homo Silence) протиставляється образу тиші (Nature Silence). Образ тиші есплікується в художньому дискурсі завдяки цілому ряду метафоричних номінацій: furious silence, murderous silence, an imaginary silence. Мовчання природи має персоніфікований та метафоричний характер, образне уподібнення.

Комунікативне мовчання (homo silence) є первинним по відношенню до nature silence, яке позначено в англomовному художньому дискурсі нараторською лінгвокреативністю та персоніфікацією.

Людина може говорити, а може і мовчати. Мовчання артефактів та природних явищ є вторинними, його номінації з'являються в результаті семантичного зсуву людське – природне мовчання.

Образ мовчання є стабільним лейтмотивом художніх творів різних студій і епох. Ці образи призводять до постійних дискусій. Мовчання детермінується образами автора, читача та їх позиціями. Наприклад Дмитро Павличко есплікує мовчання через призму свого внутрішнього Я, це ніби він сам, але більш ліричний.

Можна сказати, що мовчання мудре, сором'язливе, правдиве, в устах поета громоподібне:

Я вчився все життя мовчати.

Я говорив, а потім каюся,

я слів своїх соромився,

*я жалкував, що слову на спокусу
піддався знову, я навчався бути мовчазним,
поволі маломовнішим ставав..*

Якщо ми візьме приклади англійських поетів, наприклад Байрона, то зрозуміємо, що мовчання в творчості Байрона теж різне. Спочатку воно різке, навіть трагічне, як страждання мовчки, автор ніби призиває до мовчання, напр.: *Away, away, ye notes of woe Be silent, thou once soothing strain (...)*, або уривок з Прометейя:

*Were not as things that gods despise;
What was thy pity's recompense?
A silent suffering, and intense;*

Але окрім цього в його творчості також дуже багато ліризму і кохання, і саме через мовчання природи або душі автор передає свої почуття читачеві, напр.:

*The silence of that dreamless sleep
I envy now too much to weep;
Nor need I to repine
That all those charms have pass'd away,
I might have watch'd through long decay.*

При спогляданні на людську (жіночу) красу - природа в його творчості, ніби завмирає на хвилину, стає тихою і спокійною, напр.:

*When, as if its sound were causing
The charmed ocean's pausing,
The waves lie still and gleaming,
And the lull'd winds seem dreaming:
And the midnight moon is weaving (...)*

Тиша – це прекрасний поетичний образ, який створюється завдяки художнім описам поетів.

Як ми бачимо, природне мовчання, окрім вербалізаторів типу: *silent, silence, to be silent*, також есплікується словами *to pause, to stop, etc.* Це дає нам змогу відчутти природні явища, як живі, ті що наділені людськими якостями. Цей стилістичний прийом має назву персоніфікація і широко використовується для позначення *nature silence* на письмі. До вербалізаторів мовчання тяжіють такі стилістичні фігури, як метафора, метонімія, оксиморон, зевгма та гіпербола.

1. Анохіна Т. О. Пауза як силенціальний знак комунікації // Вісник СумДУ. – 2003 №4(50). – С. 6 – 8.
2. Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англійському художньому дискурсі (монографія). – В.: Нова книга. – 160с.
3. Барташева Г. І. Взаємодія невербальних та вербальних компонентів ситуації комунікативного домінування в англійському дискурсі // Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04 – Харків: Константа, 2004. – 20с.

Куліш, В.С. Поетичні образи мовчання у художньому дискурсі [Текст] / В.С. Куліш; наук. кер. С.О. Швачко // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 100-102.